

7. Індекс сприйняття корупції – 2022. Transparency International Ukraine. *Transparency International Ukraine - Знизити рівень корупції*. URL: <https://ti-ukraine.org/research/indeks-spryjniyattyu-koruptsiyi-2022/> (дата звернення: 02.11.2025).

8. Слово Голови правління TI Ukraine Олені Кіфенко. Transparency International Ukraine. URL: <https://report.ti-ukraine.org/2023/> (дата звернення: 02.11.2025).

Присяжнюк Еміль Володимирович,
здобувач ступеня вищої освіти бакалавр
навчально-наукового інституту № 1
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:
Довгань Олена Ігорівна,
доцент кафедри правоохоронної
діяльності навчально-наукового
інституту № 5 Харківського
національного університету внутрішніх
справ, кандидат юридичних наук, доцент

ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В КРИМІНАЛІСТИЦІ ТА СУДОВІЙ ЕКСПЕРТИЗІ

Судова експертиза допомагає встановлювати факти і розкривати правду у кримінальних справах. Зараз у цю сферу все частіше залучають штучний інтелект. Він може швидко обробляти великі обсяги даних, знаходити закономірності і перевіряти інформацію, яку важко проаналізувати людині.

ШІ не замінює експерта чи криміналіста, але допомагає робити роботу точніше і швидше. Але є проблема – не завжди зрозуміло, як він прийшов до висновку. Тому важливо досліджувати і переваги, і обмеження його застосування у судовій експертизі та криміналістиці.

Процес досудового розслідування все більше спирається на штучний інтелект та інші цифрові технології. На жаль, регулювання використання штучного інтелекту в кримінальному судочинстві та подальше оформлення висновків не передбачено чинними кримінально-процесуальними вимогами. Вивчаючи потенційне використання штучного інтелекту в кримінальному судочинстві, особливу увагу слід приділити технологіям, що

використовуються під час розслідування воєнних злочинів. Використання технології розпізнавання обличчя на основі штучного інтелекту, створеної Clearview AI, дозволяє організувати необхідні процеси. Штучний інтелект є темою, яка викликає великий інтерес в організації судової системи, і вона має як переваги, так і недоліки. Методи штучного інтелекту, які аналізують судові рішення та прискорюють доступ до інформації, можуть значно прискорити судовий процес. Програма Skeleton ID добре працює під час судово-медичних розслідувань. Так, Skeleton-ID – це єдине програмне забезпечення, яке підтримує ідентифікацію на основі скелета за допомогою методів фізичної антропології, таких як черепно-лицеве накладання, порівняння облич, біологічне профілювання та порівняльна рентгенографія [1, с. 730].

У світовій практиці вже існують успішні приклади законодавчого регулювання та практичного застосування технологій штучного інтелекту в досудовому розслідуванні. Показовим є досвід Сполучених Штатів Америки, де нормативно-правова база передбачає можливість використання систем ШІ для автоматизованого аналізу комунікацій, включаючи телефонні розмови та електронне листування, що суттєво підвищує ефективність виявлення та розслідування злочинів правоохоронними органами. Законодавство США, що передбачає використання штучного інтелекту для автоматичного аналізу телефонних розмов та електронної пошти, включає декілька ключових законів і положень, які регулюють цю сферу. Найбільш відомими є Electronic Communications Privacy Act (ECPA), Foreign Intelligence Surveillance Act (FISA), і USA PATRIOT Act.

Ключовим нормативно-правовим актом, що регулює використання технологій перехоплення та аналізу електронних комунікацій у США, є Закон про захист приватності електронних комунікацій (Electronic Communications Privacy Act – ECPA) 1986 року. Цей закон встановлює правовий режим доступу правоохоронних органів до даних телефонних розмов та електронного листування при розслідуванні злочинів, одночасно закріплюючи гарантії захисту приватності учасників комунікацій. Важливо, що доступ до таких даних може здійснюватися виключно з дотриманням встановлених законом процедур та обмежень.

Закон про нагляд за іноземною розвідкою (Foreign Intelligence Surveillance Act – FISA) 1978 року створює правову

основу для збору розвідувальної інформації щодо іноземних суб'єктів в інтересах національної безпеки США. Даний нормативний акт уповноважує компетентні органи отримувати судові дозволи на збір інформації про іноземних агентів, діяльність яких може становити загрозу національній безпеці або мати кримінальний характер. При цьому технології штучного інтелекту можуть застосовуватися для автоматизованого аналізу комунікацій, що підпадають під дію FISA [2, с. 820–821].

Штучний інтелект у криміналістиці та судовій експертизі допомагає швидко обробляти дані і робити роботу точніше. Він не замінює експерта, а доповнює його, прискорюючи розслідування та судовий процес.

Але є проблема – не завжди зрозуміло, як ШІ дійшов висновку, і законодавство поки не повністю регулює його використання. Світовий досвід показує, що чіткі правила і контроль дозволяють застосовувати ШІ без шкоди для прав людини і точності експертиз.

Тому для ефективного використання ШІ потрібно поєднувати технології, роботу експертів і правові норми. Так процеси стають швидшими, а результати надійними.

Список використаних джерел

1. Посашков О. О. До питання впровадження штучного інтелекту в судові експертизи під час досудового розслідування кримінальних правопорушень. *Вісник кримінологічної асоціації України*. 2025. Т. 34, № 1. С. 728–735. URL: <https://doi.org/10.32631/vca.2025.1.58> (дата звернення: 26.10.2025).

2. Byelov D. M., Bielova M. V., Rushchak I. V. Artificial intelligence in pre-trial investigation of criminal cases: some issues of international practice. *Analytical and comparative jurisprudence*. 2025. № 1. С. 818–824. URL: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.01.136> (дата звернення: 26.10.2025).